

Bijlage 5

Knelpunteninventarisatie

De knelpunteninventarisatie voor deze handreiking is uitgevoerd door het Nivel. De resultaten zijn beschreven in de publicatie 'Zorg voor mensen met een vervuild huishouden. Knelpunten en oplossingsrichtingen voor de wijkverpleging' van Verkaik, De Groot en De Veer, 2021. Hieronder volgt een samenvatting van de belangrijkste bevindingen.

Samenvatting knelpunteninventarisatie

Zorgverleners vinden de zorg en ondersteuning van cliënten in een vervuild huishouden ingewikkeld. Deze knelpuntenanalyse laat zien tegen welke knelpunten zij precies aanlopen en wat hiervoor mogelijke oplossingen zijn. De knelpuntenanalyse werd uitgevoerd met subsidie binnen het ZonMw-programma Ontwikkeling Kwaliteitsstandaarden 2019-2022: Wijkverpleging op verzoek van de beroepsvereniging Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN).

Gebrek aan samenwerking en ontbrekende kennis en vaardigheden

Een van de knelpunten in de zorg en ondersteuning van mensen met een vervuild huishouden is het gebrek aan samenwerking tussen organisaties in wonen, welzijn en zorg. Achter een vervuild huishouden gaat veelal een complexe, meervoudige problematiek schuil. Dit vereist een multidisciplinaire aanpak vanuit onder meer organisaties voor wijkverpleging, GGD, ambulante GGZ, woningcorporaties en gemeenten (o.a. sociale wijkteams). Deze organisaties weten elkaar echter niet goed te vinden en contacten zijn vaak afhankelijk van individuele professionals. Een ander belangrijk knelpunt is de ontbrekende kennis en vaardigheden bij de zorgverleners over vervuilde huishoudens, mogelijke oorzaken (waaronder psychische beelden) en zorgmijding. Verdere knelpunten bij de verpleging en verzorging zijn: terughoudendheid bij het inschakelen van (professionals uit) andere organisaties; onduidelijkheid over de juiste werkwijze in een vervuild huishouden; het niet goed kunnen uitvoeren van de werkzaamheden die de zorgverlener bij de cliënt wil doen; een taakgerichte werkhouding; de vele emoties die de situatie oproept bij de zorgverlener.

Oplossingen op verschillende vlakken

Oplossingen die professionals en cliëntenvertegenwoordigers aandragen zijn het maken van regionale ketenzorgafspraken met een centrale rol voor de GGD en het vergroten van de basiskennis en vaardigheden van de zorgverleners. Daarnaast stellen zij de volgende oplossingen voor: betere samenwerking rondom een cliënt; snellere samenwerking met andere partijen; handvatten, kaders, hulpmiddelen en ondersteuning voor de verpleging; de juiste benadering door de zorgverlener; uitbreiding van de indicatiestelling bij zorg in een vervuild huishouden.

Adviezen

Uit de knelpuntenanalyse komt duidelijk naar voren dat de ontwikkeling van een (multidisciplinaire) richtlijn voor de zorg en ondersteuning van cliënten met een vervuild huishouden geen goede oplossing zou zijn. De diversiteit en complexiteit van cliënten en regio's is daarvoor te groot. Op basis van de knelpuntenanalyse heeft de projectgroep een vijftal adviezen geformuleerd:

- Betere ketenzorgafspraken op regionaal niveau

- Betere samenwerking rondom een cliënt
- Meer basiskennis en vaardigheden bij zorgverleners om snel hulp in te kunnen schakelen
- Een aandachtsvelder/expertiseteam en ondersteunende middelen binnen organisaties voor verpleging en verzorging
- Per cliënt met een vervuild huishouden één verpleegkundige zorgcoördinator

Rol van V&VN

Beroepsvereniging V&VN kan daarbij verschillende rollen spelen. In de eerste plaats adviseert de projectgroep V&VN om samenwerking te zoeken met GGD GHOR Nederland en VNG om de multidisciplinaire samenwerking op het gebied van vervuilde huishoudens landelijk op te pakken. In de tweede plaats kan V&VN organisaties ondersteunen door een voorbeeld-procedure Zorg en ondersteuning in vervuilde huishoudens te ontwikkelen en beschikbaar te stellen. In de voorbeeldprocedure staan o.a. signaleringskaarten, stroomschema's en organisaties die in het geval van een vervuild huishouden benaderd kunnen worden. Organisaties kunnen dit voor hun eigen lokale situatie invullen. Een andere rol kan V&VN spelen bij het op (laten) nemen van basiskennis en vaardigheden op het gebied van vervuilde huishoudens in de opleiding en (bij-)scholing van verzorgenden en verpleegkundigen. Ook kan de beroepsvereniging samen met brancheorganisaties een training voor aandachtsvelders en expertteams op het gebied van zorg en ondersteuning in vervuilde huishoudens binnen de verpleging en verzorging aanbieden en faciliteren.

Over het onderzoek

Het onderzoek vond plaats van juni t/m december 2020. Het bestond uit een uitgebreide literatuurverkenning, individuele gestructureerde interviews en focusgroep gesprekken met cliënten(vertegenwoordigers), professionals uit de wijkverpleging en uit het brede veld van wonen, zorg en welzijn. Het onderzoek werd ondersteund door V&VN en een projectgroep met adviseurs vanuit Mind, KBO-PCOB, gemeente Utrecht, Antes Groep, Thebe, Icare en Nivel.